

Fröhlich Róbert dandártábornok

Fegyveres konfliktusok a Szentföldön a XX. században

Című doktori (PhD) értekezésének szerzői ismertetése

Tudományos témavezető:

Dr. Horváth Csaba alezredes
egyetemi docens

A tudományos probléma megfogalmazása

Értekezésem a XX. századi, szentföldi konfliktusok újszerű feldolgozását foglalja magában vallásfilozófiai, hadtudományi és történeti megközelítésben. A téma kutatását hazai és külföldi publikációk alapján hajtottam végre, amely új megközelítést adja a szentföldi konfliktusoknak. Nehezítette a kutatómunkát, hogy a konfliktusokról szóló összefoglalók, anyagok jelentős része még ma is titkos minősítésű, s így nem hozzáférhető.

A XX. század - zsidó szempontból - legjelentősebb politikai és történelmi pillanata Izrael Állam megalakulása volt. Az önálló államiság elnyerése kétezer esztendő álmainak beteljesülését jelentette. Izrael Államnak azonban már megalakulása után egy nappal szembe kellett néznie egy kérlelhetetlen ellenséggel, mely évszázadok során felgyülemlett gyűlöletét most a totális pusztítás céljára fordította, az arab világgal.

A konfliktusok okának csakis a vallási, vagyis zsidó-muzulmán ellentétekben való keresése a kérdés szimplifikálásához vezet. A bibliai kor közel-keleti népei, témámra szűkítve, a zsidó és szomszédos népek közötti ellentétek oka a szűk területen való megélhetés volt. Ehhez természetesen számba kell vennünk a régió mind a mai napig - bár változó okokból fakadó - speciálisan földrajzi fontosságát is. Mégis, mindmáig tartja magát a nézet, hogy ősi arab-zsidó ellentétről van szó. Hogy e teória mennyire nem felel meg a valóságnak, azt jól példázza, hogy a Hispániából az inkvizíció által elűzött zsidók a muzulmán török birodalom anyaországában és különböző megszállt területein (pl. a mai Bulgária) otthonra

leltek, ugyanakkor ősi, történelmi lakhelyükön, Palesztinában életvitelüket korlátozták. Igaz, itt a kérdést bonyolultabbá teszi Jeruzsálemnek vallási szentsége, hiszen II. Szulejmán befalaztatta az Aranykaput, hogy a zsidók Messiása ne jöhessen a szent városba. Más kérdés, hogy a sokat emlegetett „Jeruzsálem az iszlám harmadik legszentebb városa” formulának a Koránban, melynek egyedüli fennhatóságát vallják a moszlimok, nem esik szó Jeruzsálemről. Kétségtelen tény azonban, hogy az ellenségeskedés gyökerei már a feledés homályába veszttek. A XX. század Brit Birodalma, mely mandátumot szerzett Palesztina fölött, a mélyben ott lapuló ellentétek feltüzelésével próbálta meg a divide et impera elvét érvényesíteni. Ezen történelmi hibák - talán bűnök - eredménye a mai szinte megoldhatatlannak látszó, felfokozott és robbanásveszélyes helyzet.

Értekezésemben fel kívánom tárni a háborúk ideológiai gyökerét, a zsidó ideológia és életszemlélet ezen háborúkon is megmutatkozó átütő erejét. Bizonyítani kívánom, hogy Izrael, noha modern, demokratikus állam, mentalitásában, katonai filozófiájában ugyanazon elvek alapján él és háborúzik, mint amilyenek alapján akár Józua vívta a honfoglaló csatáit.

Kutatási célkitűzéseim a következők:

1. Feltárni az ókori zsidó országot, mint elődállam háborúit, és bemutatni az ókori zsidó katonai etikát.
2. Feltárni és elemezni mindazokat a folyamatokat, melyek Izrael Állam megalakulásához vezettek, zsidó szemmel és ideológiával.
3. Izrael háborúin keresztül kimutatni, hogy az ókori zsidó állam katonafilozófiája és a modern kori Izrael katonai etikája között jelentős összefüggések találhatók.

Alkalmazott kutatási módszerek:

- A rendelkezésre álló **hazai és külföldi szakirodalom** - elsősorban magyar, angol és **héber** nyelvű kiadványok, az Internet, a témához kapcsolódó, a felkészülési időszakban megjelent tudományos munkák, dolgozatok **tanulmányozása**.
- Doktori értekezésem témakörében jártas szakértőkkel történő **konzultáció, személyes beszélgetések itthon és Izraelben a veterán katonákkal**.
- **Kutatás** a CÁHÁL, az Izraeli Védelmi Erők nyilvános levéltárában.

A Szentföld labilis biztonságpolitikai és katonai helyzete, a változó politikai irányvonalak nem teszi lehetővé, hogy a folyamatokat a végkifejletig elemezhessük. A libanoni háború utáni folyamatok, úgymint: az Intifádák, a békefolyamat már meghaladják dolgozatom kereteit. Kutatásomat 2004. július 31-én zártam le.

Az értekezés a bevezetésen kívül négy fejezetet és hat mellékletet tartalmaz. A mellékletekben szereplő anyagok a fejezetekben tárgyalt részek pontosabb megértését szolgálják.

Az elvégzett kutató és elemző munka tömör összefoglalása fejezetenként

I. Fejezet

Ebben a fejezetben **bemutattam** a zsidó nép történetét a kezdetektől egészen az önálló államiság megszűnéséig. A zsidó történelem megismerése a mai konfliktusok szemlélésében és tanulmányozásában egy új szegmens, mely által más értelmezéseket nyerhetnek egyes katonai műveletek, vagy akár a diplomáciában alkalmazott módszerek.

Jelentős terjedelmet szenteltem az ókori zsidó hadviselés vallási és erkölcsi aspektusának. **Elemeztem** a Bibliában, illetve a rabbinikus irodalomban a teljesség igénye nélkül fellelhető katonai, harcászati utalásokat. Noha a bibliai illetve rabbinikus leírások harcászatiilag nem elemezhetőek megfelelően, világos képet nyújtanak azonban a hadviselés lélektanáról, módjáról, valamint a vallás minden élethelyzetet átható voltáról. **Megállapítottam**, hogy az ókorban a zsidó hadviselést is áthatotta a vallás, a katonai műveletek során sem vonatkoztattak el a zsidó erkölcstől és filozófiától. E tekintetben, a meglévő források tanúsága szerint, egyedülálló volt a világon a zsidó gondolkodásmód.

II. Fejezet

Ebben a fejezetben részletesen **elemeztem** a modern kori Izrael Állam megalakulásához vezető történelmi folyamatokat. **Bemutattam** az ideológiai gyökereket, melyek a mai napig meghatározzák Izrael gondolkodásmódját. Az orosz cionista mozgalmak és Herzl Tivadar munkássága volt az első nagy lépés a modern Izrael megalakítása felé. A főleg Kelet-európai antiszemitizmus vezetett az öt nagy bevándorlási hullámhoz, melyek során megalapozták Izrael állam leendő társadalmát és berendezkedését. A bevándorlók rákényszerültek, hogy ne csupán civil szerveződések hozzanak létre, hanem az angolokkal és az arabokkal szembeni önvédelemből (később függetlenségi harc céljából) fegyveres csoportokat hozzanak létre. E csoportok képezték az alapját a II. világháború Zsidó Dandárjának, az Európába küldött zsidó mentőakciók egységeinek, valamint a CÁHÁL-nak, az Izraeli Védelmi Erőknek. **Megállapítottam**, hogy a zsidó passzív, vallásos cionizmus, mely a diaszpórai lét során a zsidóság visszatérési vágyának kizárólagos jellemzője volt, átalakult aktív politikai cionizmussá, s ez nélkülözhetetlen történelmi szükségszerűség volt, mely a zsidó nép részéről biztosította egy önálló zsidó állam létrehozását.

III. Fejezet

Ebben a fejezetben Izrael Állam öt nagy háborúját tárgyaltam. **Elemeztem** a függetlenségi háború indítóokait, az arabok reagálását Izrael Állam megalakulására. A katonai cselekmények vizsgálata során **megállapítottam**, hogy párhuzam vonható a bibliai hadászat és a modern hadviselés között. A szuezi háború elemzése során **bemutattam**, hogy a rabbinikus filozófia megnyilvánult Izrael Állam katonai vezetőinek gondolkodásmódjában is. **Bemutattam** továbbá a koalíciókötés, a háborús szövetségesek keresése és a velük való kooperáció bibliai eredetét. A szakralitás és a harcászat legteljesebb összefonódását a Hatnapos háború illusztrálta. **Elemzésemben feltártam**, hogy Jeruzsálem elfoglalása nem csupán harcászati cél, de a zsidó nép legszentebb helyének újbóli birtoklása volt. A sófár megfűvése a Siratófalnál Jom Kippur, az engesztelés napja végét, az isteni kegyelmet hivatott szimbolizálni. A Jom Kippur-i háború elemzése során **bemutattam**, hogy az élet védelmében a vallási törvények ideiglenesen hatályukat veszítik. Izrael minden háborúban, melyet vívott, különös gondot fordított a civil lakosság védelmére. A zsidó mentalitás nem engedi, hogy fegyvertelenek áldozatul essenek, ha csak nem elkerülhetetlen a pusztítás. A libanoni háború elemzésekor **bemutattam**, hogy Izrael a katonai műveletek során nem a területszerzést, nem a gyarapodást tekintette a harcok céljának, hanem önmaga és lakosai védelme volt elérendő általuk.

A fejezetben bemutattam továbbá, hogy az izraeli legendás katonai vezetők bibliai, illetve rabbinikus elődeik szellemét követték, és a nép szemében való megítélésük, elfogadottságuk és tiszteletük is ezen példaképeken alapul.

IV. Fejezet

Ebben a fejezetben a CÁHÁL egy kevésbé ismert egységét, a katonai rabbinátust **mutattam be**. Elemeztem a szervezet feladatait, s munkáján keresztül **bemutattam** a zsidó vallás gyakorlásának lehetőségeit a hadsereg keretein belül. Ami ennél is fontosabb, **bemutattam**, hogy a katonai rabbinátus a folytonosság biztosítója az ókori s a mai zsidó hadsereg között. A tradíciók, melyeket a rabbinátus ápol, mind az ókorra eredeztethetők vissza. A rabbi, mint a vallás hivatott őre, a vallási törvények legfőbb tudora, a vallásos katona számára útjelző és vezérfonal, az ő iránymutatásával egyeztethetők össze a szolgálat egyes elemei a vallás parancsaival. Így megőrizhető a katona lelki békéje, s ezáltal hadrafoghatósága és részben a harci cselekmények közbeni higgadtsága. A nem zsidó katonák lelki szükségleteinek, illetve vallásos igényeinek kielégítése szintén vallási kötelezettség, s ennek a rabbinátus eleget is tesz.

Összegzett következtetések

Elvégeztem az ókori zsidó ország katonai cselekményeinek és az ókori zsidó katonaeetikának elemzését. Elvégeztem továbbá az Izrael Állam megalakulása előtti zsidó mozgalmak és a Szentföld történetének rövid, a téma szempontjából történő feltárását, az izraeli haderő fizikai és szellemi gyökereinek bemutatását. Új nézőpontból vizsgáltam meg Izrael Állam öt nagy háborúját.

Az elemzések elvégzése után arra a következtetésre jutottam, hogy a modern kori Izrael, ha nem is tudatosan, de nem tudta függetleníteni magát az ókori elődállamtól. Háborúiban olykor azt az utat követte, melyet még a honfoglaló ősök jártak, felhasználták a múlt fizikai emlékeit, kihasználták a zsidó gondolkodásmód által nyújtott előnyöket.

Ha nem fonódott volna egybe a mai Izraelben a régmúlt és a jelen, akkor Izrael Állam nem eredeztethetné legitimitációját az ősi földből, nem sarkallná annak megvédésére a tudat,

hogy szent küldetést teljesít. A zsidó filozófia legszentebb értéke az emberi élet. Ennek megóvása az első számú kötelesség. Izrael ezért vár az utolsó utáni pillanatig, hogy elkerülhesse a vérontást. Az ellenség élete is élet, azt is kötelessége a zsidó katonának megóvni. Ezért ejtenek sok hadifoglyot, ezért kímélik - lehetőség szerint - a mai napig a civil lakosságot. Az önfeláldozás éppúgy a zsidó etika része, mint a társak megsegítése baj esetén. A régi zsidó morál és etika az, amely győzedelmessé tette Izrael hadseregét háborúiban, a zsidó nép kétezer évnyi szétszórátása alatt elszenvedett pogromok és népirtások fokozzák a fegyverek hatékonyságát, s a katonák elszántságát.

Új tudományos eredmények

A választott témában elvégzett kutatómunka tudományos eredményeként értékelem:

1. Azoknak az elveknek és ideológiáknak a feltárását és elemzését, amelyeket egy vallási indíttatásból kinőtt demokratikus állam képvisel még a háborúkban is.
2. Azoknak a folyamatoknak elemzését és bemutatását, melyek elvezettek a zsidó állam megalakulásáig, ötvözve a tradíciót és a modern áramlatokat, teret engedve az események az egyén általi befolyásolásának.
3. Azoknak a következtetéseknek a levonását, amelyek segítséget nyújtanak Izrael háborúinak új, zsidó filozófiai és rituális megközelítésből való szemlélésének, s ez által árnyaltabbá teszi az eddigi szikár, csak történelmi illetve katonai oldalról való megközelítést.
4. Végül ugyancsak tudományos eredményként értékelem, hogy kutatómunkám során elsőként világítottam rá olyan összefüggésekre, melyek kontinuitást teremtenek az ókori zsidó nép és a mai Izrael katonai tevékenységét illetően is, melynek egyik fő letéteményese napjainkban a katonai rabbinárus.

Az értekezés felhasználhatósága és gyakorlati haszna

Az értekezés egyes fejezeteiben elemzett és kibontott kérdések, illetve az ezekből levont következtetések megítélésem szerint megfelelő érdeklődésre tarthatnak számot az Izrael háborúival, valamint a zsidó filozófia mélységeivel és mai napig tartó alkalmazhatóságával és időtállóságával foglalkozó szakértők és kutatók körében.

Az értekezést alkalmasnak tartom arra, hogy a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen és más katonai tanintézetben, illetve az Országos Rabbiképző-Zsidó Egyetemen és egyéb zsidó oktatási intézményekben folyó oktatásban, képzésben forrásmunkaként felhasználásra kerüljön. Ugyancsak fontos információs bázisul szolgálhat az egyes fejezetekben kifejtett kérdések iránt érdeklődő, illetve azok kutatásával foglalkozó személyek számára.